



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 194/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., N., zastúpenej advokátkou Mgr. E. S., N., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 314/2011 a jeho uznesením z 21. decembra 2011 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť M. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2012 doručená sťažnosť M. H., N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. E. S., N., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 314/2011 a jeho uznesením z 21. decembra 2011 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

*„Žalobou, podanou dňa 31. 9. 2009 podala na Okresnom súde Komárno návrh na obnovu konania, ktoré sa viedlo pod sp. zn. 6C 91/2002...*

*O návrhu navrhovateľky súd rozhodol uznesením č. k. 8C 209/2008-86 zo dňa 9. 3. 2011, ktorým návrh na obnovu konania zamietol, toto rozhodnutie potvrdil Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 8Co 128/2011-121 z 31. 5. 2011...*

*Po podaní odvolania prvostupňový súd vyzval navrhovateľku uznesením sp. zn. 8C 209/2009-114 zo 26. 4. 2011 na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie v sume 99,50 eur, ktoré bolo doručené 28. 4. 2011. Navrhovateľka písomne požiadala súd o oslobodenie od platenia súdneho poplatku...*

*Okresný súd bez toho, aby rozhodol o podanej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku, postúpil spis odvolaciemu súdu na rozhodnutie, a o žiadosti rozhodol až po právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej, uznesením 8C 209/2009-128 zo dňa 3. 11. 2011...*

*Proti tomuto uzneseniu podala navrhovateľka odvolanie, v ktorom namietala jednotlivé argumenty prvostupňového rozhodnutia – teda, že sa jej pričíta za vinu, že supljuje povinnosť protistrany sporu a musí si doklady zabezpečované protistranou (aj súdom) dávať prefocovať na vlastné náklady, hoci má právo na ich doručenie, namietala tiež oneskorenosť rozhodnutia a tvrdila, že náhradu nemajetkovej ujmy z Nálezov Ústavného súdu nie je možné hodnotiť ako príjem.*

*Krajský súd v Nitre ako súd odvolací odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil uznesením 6Co 314/2011-134 zo dňa 21. 12. 2011. Pri hodnotení dôvodov rozhodnutia sa plne stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu spočívajúceho v tom, že navrhovateľka zaplatila len na poplatkoch za vyhotovené fotokópie listín zo spisov sumu 91,50 eur, boli jej vyplatené náhrady z nálezov Ústavného súdu SR v sumách 2 000 eur a 5 500 eur a splnomocnila na zastupovanie v konaní advokáta, ktorému je treba zaplatiť odmenu, a preto nespĺňa podmienky na oslobodenie od súdneho poplatku. Nad rámec*

*odôvodnenia napadnutého rozhodnutia KS Nitra vyhodnotil aj nesplnenie podmienky – namietal aj zjavné bezúspešné uplatňovanie práva, ako ďalší z dôvodov na nemožnosť priznania oslobodenia od súdneho poplatku...*

*Na základe predložených dôkazov má sťažovateľka zato, že v konaní 6Co 314/2011 boli porušené jej práva postupom súdu, a to konkrétne:*

*pričíta sa jej na ťarchu, že nedodržanie procesných postupov, keď protistrana sporu nepredloží dôkazy a písomné podania v potrebnom počte vyhotovení, resp. pokiaľ chce mať ako účastník konania vedomosť o listinných dôkazoch zabezpečených súdom, musí si ich zabezpečiť na svoje náklady – teda neposudzuje príjem, ale náklady, vynaložené za ostatné dva roky na zabezpečenie fotokópií listín zo spisov,*

*- de facto upiera sa jej právo na právnu pomoc, keď jej súd pričíta z hľadiska majetkového na ťarchu, že je v konaní zastúpená advokátom, bez zodpovedajúceho zistenia, či napr. advokát nezastupuje na základe dohody o podielovej odmene, bezplatne na základe súhlasu SAK a pod.,*

*- je posudzovaná súdom prísnejšie, ako zákon ukladá pre posudzovanie občana v hmotnej núdzi: Za príjem sa na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi považujú príjmy oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb okrem prijatých náhrad škôd, náhrad nemajetkovej ujmy, plnenia z poistenia majetku a z poistenia zodpovednosti za škodu okrem platieb prijatých ako náhrada za stratu zdaniteľného príjmu, čo považuje za diskriminačné*

*- súd jej odníma možnosť, aby ako účastník konania rozhodla o efektívnosti nákladov súdneho konania vo vzťahu k podanému odvolaniu – a to tým, že pokiaľ by vedomosť o nepriznaní oslobodenia v konaní mala, v zmysle § 211 ods. 2 O. s. p. K § 10 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch, možnosť súdny poplatok nezaplatiť a privodiť tým zastavenie konania, čím by zanikla aj jej poplatková povinnosť. Osobitne by túto možnosť využila, ak by súd pred rozhodnutím o odvolaní rozhodol o tom, že dôvodom na nepriznanie oslobodenia je zjavná bezúspešnosť konania, ako sa konštatuje v napadnutom rozhodnutí.*

*- Krajský súd potvrdením prvoinštančného rozhodnutia poprel zmysel zákonných ustanovení oslobodenia od platenia súdneho poplatku, pretože o nesplnení hľadísk na oslobodenie od platenia súdneho poplatku rozhodoval až po samotnom rozhodnutí*

*o odvolaní, kedy s prihliadnutím na zamietajúci výrok rozhodnutia odvolacieho súdu bolo zrejmé, že uplatňovanie práva je neúspešné.“*

*Sťažovateľka „,namieta, že vyššieopísaným postupom Krajského súdu Nitra bolo porušené jej právo na spravodlivý súdny proces, zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“*

*Namieta, že v tomto konkrétnom prípade došlo k zásahu, ktorý v zmysle judikatúry ESLP je definovaný slovami „neskoré rozhodnutie aj de facto „nerozhodnutím“», a navrhla, aby ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu a vo veci samej rozhodol týmto nálezom:*

*„1. Krajský súd v Nitre v konaní sp. zn. 6Co 314/2011 porušil právo sťažovateľky ... na spravodlivý súdny proces garantovaný v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľky na to, aby jej povinnosti boli ukladané zákonom, na základe zákona a v jeho medziach, pri zachovaní základných práv a slobôd, a právo na spravodlivé prejednanie veci nezávislým súdom garantované článkom 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... a protokolov naň nadväzujúcich.*

*2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie - uznesenie Krajského súdu Nitra sp. zn. 6Co 314/2011-134 z 21. 12. 2011*

*3. Sťažovateľke... priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 EUR, ktoré je Krajský súd Nitra povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu*

*4. Priznáva sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti vo výške 269,58 EUR, ktoré je Krajský súd v Nitre povinný vyplatiť jej advokátke Mgr. E. S., N., do dvoch mesiacov po právoplatnosti tohto rozhodnutia.“*

## **II.**

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 314/2011 a jeho napadnutým uznesením, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 209/2009-128 z 3. novembra 2011 o nepriznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odvolanie.

V danom prípade išlo o súdny poplatok 99,50 € za odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 8 C 209/2008-86 z 9. marca 2011 o zamietnutí jej návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré bolo na odvolanie sťažovateľky potvrdené uznesením krajského súdu č. k. 8 Co 128/2011-121 z 31. mája 2011.

Sťažovateľka vidí porušenie ňou označených práv v nesprávnych záveroch krajského súdu pri vyhodnocovaní okolností rozhodujúcich pre priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku, ako aj v tom, že o jej žiadosti na priznanie oslobodenia od poplatku za odvolanie bolo rozhodnuté okresným súdom až potom, keď bolo odvolanie predložené krajskému súdu na rozhodnutie, a potom, keď krajský súd o tomto odvolaní aj rozhodol.

Krajský súd ako odvolací súd skúmal vecnú správnosť napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým tento nevyhovel žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov a stotožnil sa so závermi okresného súdu, ktorý pri vyhodnotení osobných,

príjmových a majetkových pomerov sťažovateľky (ktorá je invalidnou dôchodkyňou) vo vzťahu k uloženej povinnosti uhradiť súdny poplatok v sume 99,50 € prihladol na poplatky vynaložené sťažovateľkou za vyhotovenie fotokópií zo spisu, na jej príjmy získané na základe nálezov ústavného súdu (priznaných finančných zadošťačení, pozn.), ako aj na jej zastupovanie advokátkou v konaní a dospel k záveru, že zistené majetkové pomery sťažovateľky neodôvodňujú jej oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Konanie podľa § 138 ods. 1 OSP sa začína na návrh účastníka, ktorý musí preukázať, že jeho pomery odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov a že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Navrhovateľ v konaní podľa § 138 ods. 1 OSP je povinný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (§ 79 ods. 1 a § 120 ods. 1 OSP) a je povinný k žiadosti pripojiť listinné dôkazy, na ktoré sa odvoláva (§ 79 ods. 2 OSP). Tento účastník je zodpovedný za výsledok konania, ktorý je závislý od skutkových zistení a ním navrhnutých a súdom vykonaných dôkazov. Ak dostatočne nepreukáže svoje tvrdenia o tom, že spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov (neunesie dôkazné bremeno), súd jeho žiadosť zamietne (resp. tejto žiadosti nevyhovie).

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd a krajský súd prerokovali žiadosť sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov a poskytli jej možnosť preukázať, či jej pomery odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov. Na základe zistených skutočností dospeli k záveru, že sťažovateľka nepreukázala, že by jej osobné, príjmové a majetkové pomery odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov a že by jej neumožňovali zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 €.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup krajského súdu ako odvolacieho súdu v spojení s postupom okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov nie je svojvoľný, teda arbitrárny, a krajský súd ako odvolací súd v spojení s okresným súdom svoje závery primerane odôvodnil. Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom a rozhodnutím krajského súdu.

Zo znenia § 138 ods. 1 OSP vyplýva, že sa skúmajú celkové pomery žiadateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom sa prihliada na celkové zárobkové, príjmové a majetkové pomery žiadateľa, a to bez opomenutia výšky súdneho poplatku, vo vzťahu ku ktorému sa žiadosť o oslobodenie posudzuje.

Preto, pokiaľ ide o námietky sťažovateľky, že okresný súd a následne krajský súd pri rozhodovaní o jej žiadosti o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku nesprávne prihliadli na ňou uhradené poplatky za vyhotovenie kópií listín zo spisu, príjmy z titulu finančných zadosťučinení priznaných ústavným súdom, ako aj na predpokladateľnú finančnú nákladnosť zastupovania advokátom, tieto námietky nie sú spôsobilé spochybniť závery krajského súdu v namietanom uznesení.

Z toho dôvodu postup krajského súdu, ktorý prihliadol na celkové osobné, príjmové a majetkové pomery sťažovateľky pri posudzovaní jej žiadosti, nemožno hodnotiť ako arbitrárny, a tak v rozpore s jej základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znaky svojvôle, prípadne zjavnej neodôvodnenosti nevykazuje postup krajského súdu, ktorý potvrdil záver okresného súdu, že sťažovateľka dostatočne nepreukázala dôvodnosť priznania oslobodenia.

Napriek tomu, že v rozhodovaní okresného súdu a následne krajského súdu o žiadosti sťažovateľky o priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odvolanie až po meritórnom rozhodnutí o jej odvolaní krajským súdom možno vidieť procesne nekonformný postup všeobecných súdov, uvedené v okolnostiach danej veci (aj vzhľadom

na výšku súdneho poplatku za odvolanie) opomína taký ústavnoprávny rozmer, ktorý by odôvodňoval zásah ústavného súdu.

Sťažnosť sťažovateľky je preto zjavne neopodstatnená pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom a uznesením krajského súdu a namietaným porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2012